

Centrum Bezpieczeństwa Morskiego – potrzeba koordynacji działań narodowych i transgranicznych w ochronie interesów Polski na Bałtyku

Kmdr dr hab. Rafał Miętiewicz, prof. AMW

12.02.2026

Od dłuższego czasu sygnalizowana jest potrzeba powołania krajowego centrum koordynacji działań służb odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa na polskich obszarach morskich. Biorąc pod uwagę stosowne regulacje narodowe, za ochronę i obronę interesów oraz zobowiązań międzynarodowych państwa odpowiada wiele podmiotów tworzących Siły Morskie Rzeczypospolitej Polskiej. Wraz ze wzrostem zagrożeń dla żeglugi i morskich obiektów infrastrukturalnych na Bałtyku oraz trwającą eskalacją sytuacji bezpieczeństwa w regionie, dostrzegalna jest również potrzeba zacieśnienia współpracy z sektorem prywatnym. Mowa tu zarówno o portach morskich, obiektach nadbrzeżnych, jak i branży offshore. W tej ostatniej grupie szczególną uwagę poświęcić morskiej energetyce wiatrowej, jak i operatorom transgranicznych systemów przesyłowych (Baltic Pipe i Swe Pol) i telekomunikacyjnych.

Centrum Bezpieczeństwa Morskiego (CBM), którego powstanie zapowiedziane zostało przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w połowie 2025 roku, funkcjonować ma w strukturach Morskiego Oddziału Straży Granicznej i być ulokowane w Gdańsku. Prace nad jego powstaniem prowadzone są w ramach nowelizacji ustawy o zarządzaniu kryzysowym i innych ustaw. Już na wczesnych etapach przygotowań wskazywano, iż CBM mogłoby zostać zorganizowane na wzór Centrum Antyterrorystycznego w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (CAT ABW).

Systemy nadzoru sytuacji morskiej

Należy zwrócić uwagę, iż podstawowe podmioty odpowiadające za obronę i ochronę interesów państwa na morzu dysponują własnymi systemami nadzoru sytuacji morskiej. Marynarka Wojenna, jako największy z nich i dysponujący stale rozbudowywanym (aktualnie modernizowanym) potencjałem w zakresie monitorowania sytuacji na Bałtyku, wykorzystuje zarówno rozwiązania sojusznicze, jak i narodowe. Siły Zbrojne modernizują swój system rozpoznania oparty o sieć punktów rozlokowanych wzdłuż linii brzegowej. Planowany na lata 2027–2030 proces zakłada wymianę dotychczas wykorzystywanych stacji radiolokacyjnych na 17 kompaktowych radarów STAR-X (ELM-2238X). System zapewniać ma nadzór sytuacji nawodnej oraz powietrznej na niskich wysokościach, w tym wykrywanie obiektów o niskiej skutecznej powierzchni odbicia (drony, pociski rakietowe). Do działań z zakresu rozpoznania sytuacji na akwenach operacyjnego zainteresowania, daleko wykraczających poza polskie obszary morskie, wykorzystywane są także przeznaczone do tego celu okręty rozpoznawcze (Marynarka Wojenna oczekuje wymiany na nowsze platformy). Kolejnym elementem są samoloty rozpoznawcze Brygady Lotnictwa Marynarki Wojennej (nie znajdującej się w strukturach Marynarki Wojennej). Zaznaczyć należy, iż elementem rozpoznawczym są także wszystkie okręty wykonujące zadania na morzu. Do systemów sojuszniczych pozostających w dyspozycji Marynarki Wojennej pozostają, NATOwski system

Maritime Command and Control Information System (MCCIS) oraz Maritime Safety and Security Information System (MSSIS). Siły Zbrojne RP wykorzystują także system Unii Europejskiej, Maritime Surveillance (MARSUR) oraz platformę Regionu Morza Bałtyckiego – Sea Surveillance Cooperation Baltic Sea (SUCBAS). W zasobach pozostaje także Zautomatyzowany System Dowodzenia Marynarki Wojennej (ZSyD MW ŁEBA-3). Za prowadzenie działalności operacyjnej odpowiada Centrum Operacji Morskich, które otrzymuje informacje także o innym charakterze, choćby niezbędne dane na temat sytuacji hydrometeorologicznej, aby skutecznie tworzyć obraz sytuacji na morzu, niezbędny w budowaniu świadomości sytuacyjnej dowództwa.

Morski Oddział Straży Granicznej (MOSG) posiada w swoich zasobach poddawany modernizacji Zautomatyzowany System Radarowego Nadzoru (ZSRN) rozlokowany na punktach (19 posterunkach) obserwacyjnych usytuowanych wzdłuż całego wybrzeża i odpowiadający za monitorowanie sytuacji nawodnej na obszarach morza terytorialnego. Dane w pierwszej kolejności przesyłane są do dziewięciu Lokalnych Ośrodków Nadzoru a następnie przekazywane do dwóch Dywizjonowych Ośrodków Nadzoru (Swinoujście i Gdańsk, zależnie od podległości). Komenda Główna Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku dysponuje Centralnym Ośrodkiem Nadzoru, który wypracowuje kompleksowy obraz sytuacji na akwenach odpowiedzialności MOSG. System ten uzupełnia rozpoznanie powietrzne realizowane przez samoloty patrolowe Straży Granicznej. Mowa o prowadzeniu nadzoru nad zewnętrzną granicą Unii Europejskiej. MOSG współpracuje z Marynarką Wojenną, Administracją Morską oraz Morską Służbą Poszukiwania i Ratownictwa (SAR). W przypadku Centrum niezbędne będzie wykorzystanie połączeń oferowanych przez EUROSUR Fusion Services znajdujących się w dyspozycji Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex).

Także Administracja Morska, poprzez swe aparaty terenowe prowadzi nadzór radiolokacyjny obszarów przybrzeżnych oraz w strefach rozgraniczenia ruchu i systemów kontroli ruchu morskiego. Urzędy Morskie prowadzą stały nadzór sytuacji w portach, na torach podejściowych w oparciu o systemy automatycznej identyfikacji AIS (jedenaście stacji brzegowych) i cywilny system nadzoru ruchu statków (VTS/TSS). Za zbieranie i analizę danych odpowiada Centrum Bezpieczeństwa Morskiego w Gdyni wykorzystujące System Wymiany Informacji Bezpieczeństwa Żegluga (SWIBZ).

Dopływ danych zasilających CBM uzupełniać muszą informacje gromadzone przez interesariuszy prywatnych, a więc deweloperów morskich farm wiatrowych, platform wiertniczych, gazociągów i innych połączeń podmorskich. Każdy z operatorów farm na morzu dysponował będzie własnym centrum monitorowania i sterowania pracą elektrowni wiatrowej (z założenia autonomicznej). Z uwagi na wymagania stawiane farmom wiatrowym w zakresie zabezpieczenia ich funkcjonowania, operatorzy dysponowali będą sensorami o różnym przeznaczeniu, które dostarczą danych na temat sytuacji wewnątrz farmy i w jej otoczeniu zewnętrznym. Nie wykluczone, że będą to także dane z systemów podwodnych. Dodatkowo, interesy Sił Zbrojnych wymagają wykorzystania tych obiektów do montażu własnych systemów obserwacji, co zwiększy możliwości służb państwowych w zakresie rozpoznania i monitoringu sytuacji.

Potrzeby i wyzwania

Powstanie Centrum jest uzasadnione i potrzebne. Wraz ze wzrostem licznych interesariuszy i podmiotów realizujących inwestycje o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa energetycznego państwa rośnie potrzeba konsolidacji działań i szerokiej współpracy środowiska wojska, służb specjalnych, administracji morskiej, Straży Granicznej oraz przedstawicieli poszczególnych branż. Co więcej, działania Centrum powinny być koordynowane także na poziomie regionalnym z partnerami bałtyckimi i szerzej na poziomie NATO (Critical Undersea Infrastructure Cell, centra eksperckie) i UE (think tanki). Biorąc pod uwagę liczbę interesariuszy, których systemy były do tej pory zintegrowane tylko częściowo, w zakresie przekazywania wybranych danych, stworzenie Centrum napotkać może wiele trudności o różnym charakterze.

Bez wątplenia stworzenie Centrum będzie wyzwaniem w zakresie rozwiązań software'owych o odpowiednim poziomie zabezpieczeń i dostępu do informacji klauzulowanych (systemy wojskowe pozostają niejawnie). Należy przy tym pamiętać, iż interesariusze cywilni np. w postaci operatorów morskich farm wiatrowych muszą być włączeni w system powiadamiania o sytuacjach zagrożeń i informowani w określonym zakresie o zagrożeniach oraz podjętych przez służby działaniach (w niezbędnym zakresie). Wymogiem współczesności jest zapewnienie zdolności do budowy zintegrowanego obrazu sytuacji w czasie rzeczywistym przy wysokim rygorze zabezpieczeń cybernetycznych. Centrum mogłoby stanowić także przestrzeń do

prowadzenia badań (na podstawie zebranych danych, prowadzonych działań) dla zespołów analitycznych. Taka współpraca niosłaby za sobą obustronne korzyści, w postaci skupienia zdolności z zakresu analizy danych wokół ośrodka (Centrum) ich operacyjnego wykorzystania. Ważne jest także, zgodnie z funkcjami procesu decyzyjnego, odpowiednie oszacowanie i zakwalifikowanie zagrożeń celem postawienia zadań jednostkom interwencyjnym lub przekazaniu pełnych danych instytucji realizującej (np. Marynarka Wojenna). Warto także pomyśleć o architekturze systemowej umożliwiającej wpięcie platform bezzałogowych jako integralnych elementów systemu rozpoznania sytuacji (standardy i protokoły wymiany danych, sterowania, narzędzia delegowania misji, itp.).

Cykliczne raporty dotyczące bezpieczeństwa mogłyby także stać się stałym elementem kształtowania wizji bezpieczeństwa na szczeblach decydenckich MSWiA. Niezbędne jest także zapewnienie wsparcia na poziomie relacji międzynarodowych, prawa morza i koordynacji inicjatyw w jakich bierze udział Polska (choćby osiągnięcie celów prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego).

Podsumowanie

Zapewnienie realizacji interesów państwa na Morzu wymaga skutecznego systemu nadzoru (budowanie świadomości sytuacyjnej) i odpowiedzi na potencjalne zagrożenia o coraz bardziej skomplikowanym charakterze. Obrany kierunek strategiczny wykorzystujący nadmorskie położenie państwa dla dywersyfikacji dostaw surowców energetycznych oraz budowy własnych zasobów produkcji mocy na polskich obszarach morskich, obok innych inwestycji (nadmorska elektrownia jądrowa, wydobywanie ropy naftowej i gazu, rozwój połączeń transgranicznych o różnym przeznaczeniu), wymaga konsolidacji działań wielu instytucji znajdujących się w dyspozycji państwa. Ich sprawne działanie określa dostęp do aktualnej i sprawdzonej informacji, zasoby w postaci personelu i sprzętu oraz procedury (zasady działania w granicach obowiązujących praw). Budowa Centrum jest potrzebna i słuszna z punktu widzenia zarządzania bezpieczeństwem. Może warto przy tej okazji wykorzystać inne pomysły gwarantujące zastosowanie narodowych rozwiązań, jak Digital Baltic.

